

LITERATUUR STUDEREN

“Waarom zou een jezuïet tegenwoordig nog literatuur studeren? Er zijn immers toch belangrijker dingen te doen dan wat romannetjes te lezen gedurende drie jaar... “

Toon Cavens sj denkt na over zin en onzin van literatuurstudies

‘Humankind cannot bear too much reality’, zei T.S. Elliot ooit. Realiteit is normaal niet iets dat louter feitelijk is. De realiteit is reeds een vorm gegeven door een individu. Het is een amalgame massa van prikkels waar iemand op de een of andere manier ‘zin’ aan gegeven heeft, begrijpbaar gemaakt. De wereld heeft een Gestalt gekregen. Te veel realiteit is er als deze zingeving niet plaatsvindt. Daardoor wordt de wereld een vreemde plek die door zijn onbegrijpbaarheid voor de mens afstotelijk is. Wij willen nu eenmaal begrijpen, het ligt in onze aard.

Het nut van literaire studies wordt vaak in twijfel getrokken de dag van vandaag, en misschien niet zonder reden. Waarom zou iemand zich nu in hemelsnaam willen bezighouden met het bestuderen van feiten die nooit gebeurd zijn, van personen die nooit geleefd hebben en van werelden die nergens in het universum te vinden zijn? De realiteit staat los van fictie, en de realiteit is, nu ja, echt. Maar is de scheiding tussen literatuur en realiteit wel echt zo scherp en zo volledig?

Ik denk het niet. Literaire werken nemen de werkelijkheid en proberen er de essentie uit te puren. Ze proberen niet de werkelijkheid te vervangen door iets fictiefs, maar ze trachten juist de realiteit verstaanbaar te maken. Dit doen ze door ons een standpunt te geven van waaruit we naar de werkelijkheid kijken en van waaruit we deze kunnen begrijpen. Ik wil niet de indruk wekken dat literatuur enkel een middel is om de wereld te begrijpen, alsof het slechts een bril zou zijn waardoor men passief naar de wereld kan kijken en waardoor deze opeens begrijpbaar wordt. Deze passiviteit kan zich uiten in iets actiefs. Ze helpt namelijk, onrechtstreeks mee aan de verandering van de realiteit.

Door de nieuwe manier waarop men naar de wereld kijkt, kan men beslissen om anders in het leven te staan, om andere waarden en normen tot de zijne te maken en daarnaar te gaan leven. Deze nieuwe levenshouding kan dan weer opnieuw veranderingen teweeg brengen in ons lezen van een literaire tekst. Zo gaat het verder.

Tijdens mijn studies krijg ik de mogelijkheid om gedurende drie jaar een verzameling teksten te bestuderen die mij helpen om anders in de wereld te staan, en om vanuit dit nieuwe punt niet enkel naar de wereld te kijken, maar er ook in actief te zijn. Contemplatie en actie zijn beide geankerd in dit standpunt.

Toon Cavens sj